

Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin – Udviklingen i 1. kvartal 2012

Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin fokuserer på de lægemidler eller lægemiddelgrupper, hvor der har været de største ændringer i omsætningen siden samme kvartal året før.

Det samlede salg af alle apoteksforbeholdte lægemidler i primærsektoren er faldet med **56 mio. kr.** fra 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012. Det samlede mængdeforbrug af lægemidler, der opgøres i DDD (Definerede Døgn Doser), er i samme periode steget med **27 mio. DDD**.

Lægemidler med størst stigning i omsætning

- Midler mod blodpropper **NY**
- Midler til sænkning af blodsukker
- Centralt virkende sympatomimetika
- Insuliner og analoger
- Gonadotropiner **NY**
- Andre midler til obstruktive luftvejssygdomme **NY**
- Salmeterol og andre midler til obstruktive luftvejssygdomme **NY**
- Pregabalin
- Paliperidon **NY**
- Opiumderivater og ekspektorantia **NY**

Lægemidler med størst fald i omsætning

- Olanzapin
- Selektive serotonin gen-optagelses hæmmere (SSRI)
- Papillomavirus (human type 6, 11, 16, 18) **NY**
- Anticholinesteraser **NY**
- Levetiracetam **NY**

Læs mere om:

- [Stigende udgifter til blodfortyndende behandling](#)
- [Store udsving i salget af Pectyl® på grund af mangel på råopium](#)
- [Salget af hurtige og langtidsvirkende insulinanaloger stiger fortsat](#)
- [Seretide® købes mest vest for Storebælt](#)
- [Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætningen](#)
- [Lægemiddelgrupper med væsentligt fald i omsætningen](#)

Stigende udgifter til blodfortyndende behandling

Udgifterne til lægemidler, der modvirker dannelsen af blodpropper (B01A), er steget med næsten 29 procent, svarende til knap 24 mio. kr., fra 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012.

De stigende udgifter skyldes primært de nye blodfortyndende midler Pradaxa®, der er steget med 12 mio. kr., og Brilique®, der er steget med 4,8 mio. kr., samt Hjertemagnyl® og andre tilsvarende midler med acetylsalicylsyre, der er steget med 5,4 mio. kr.

Pradaxa® blev markedsført i juni 2008 i styrkerne 75 mg og 110 mg til forebyggelse af blodpropper efter knæ- og hofteoperationer. I august 2011 blev der markedsført en ny styrke på 150 mg samtidig med at indikationen blev udvidet til også at omfatte forebyggelse af blodpropper hos patienter med hjertesygdommen atrieflimren. Det har fået forbruget til at stige fra knap 16.000 definerede døgndoser (DDD) i 1. kvartal 2011 til knap 616.000 DDD i 1. kvartal 2012. Den gennemsnitlige pris på en DDD er faldet fra 53,53 kr. til 21,03 kr. i perioden, men prislefaldet opvejer på ingen måde den store forbrugsstigning. I 1. kvartal 2011 var der 839 personer, der indløste mindst én recept på Pradaxa®, mens der var 7.068 personer i 1. kvartal 2012. Sundhedsstyrelsen følger forbruget tæt, da der har været en del indberetninger af alvorlige bivirkninger efter august 2011. Du kan læse mere om dette på [Sundhedsstyrelsens hjemmeside](#).

Brilique® blev markedsført i januar 2011 til forebyggelse af blodpropper hos patienter med nedsat blodforsyning til hjertemuskulaturen. Forbruget var forsvindende lille i 1. kvartal 2011, men steg til 209.000 DDD i 1. kvartal 2012. Der var knap 2.500 personer, der indløste mindst én recept på midlet i 1. kvartal 2012. Prisen på en DDD har ligget stabilt på omkring 23 kr. i hele perioden, så omsætningsstigningen skyldes udelukkende det stigende forbrug som følge af et stigende antal brugere.

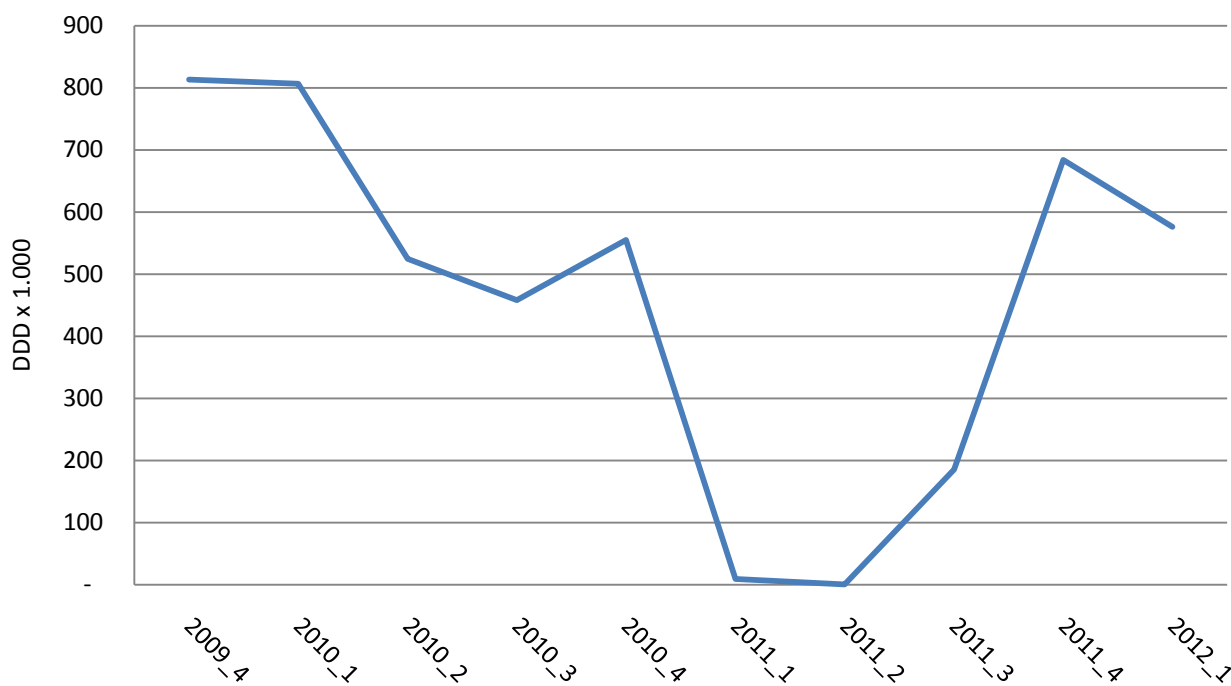
Stigningen i omsætningen af Hjertemagnyl® og andre tilsvarende midler med acetylsalicylsyre skyldes en mindre prisstigning på gennemsnitlig 16 øre per DDD, men på grund af det store forbrug – ca. 36 mio. DDD per kvartal – slår selv en lille prisstigning igennem på de samlede omkostninger.

Helle L. Johansen

Store udsving i salget af Pectyl® på grund af mangel på råopium.

I foråret 2011 var der problemer med at skaffe råopium fra godkendte leverandører. Råopium indgår i de hostestillende midler Pectyl Brystråber 'DAK' og Pectyl Stærke Brystråber 'DAK' (R05FA02). Som følge af manglen på råopium måtte produkterne udgå af markedet i en periode. Dette afspejler sig tydeligt i forbruget, hvor der ses et kraftigt fald fra 1. kvartal 2010 til 1. kvartal 2011 og en kraftig stigning fra 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012. Figur 1 viser mængdeforbruget af Pectyl® over de 10 kvartaler fra 4.kvartal 2009 til 1. kvartal 2012.

Figur 1. Forbruget af Pectyl Brystråber 'DAK' og Pectyl Stærke Brystråber 'DAK', målt i definerede døgn doser (DDD), i perioden 4. kvartal 2009 – 1. kvartal 2012.

Helle L. Johansen

Salget af hurtige og langtidsvirkende insulinanaloger stiger fortsat

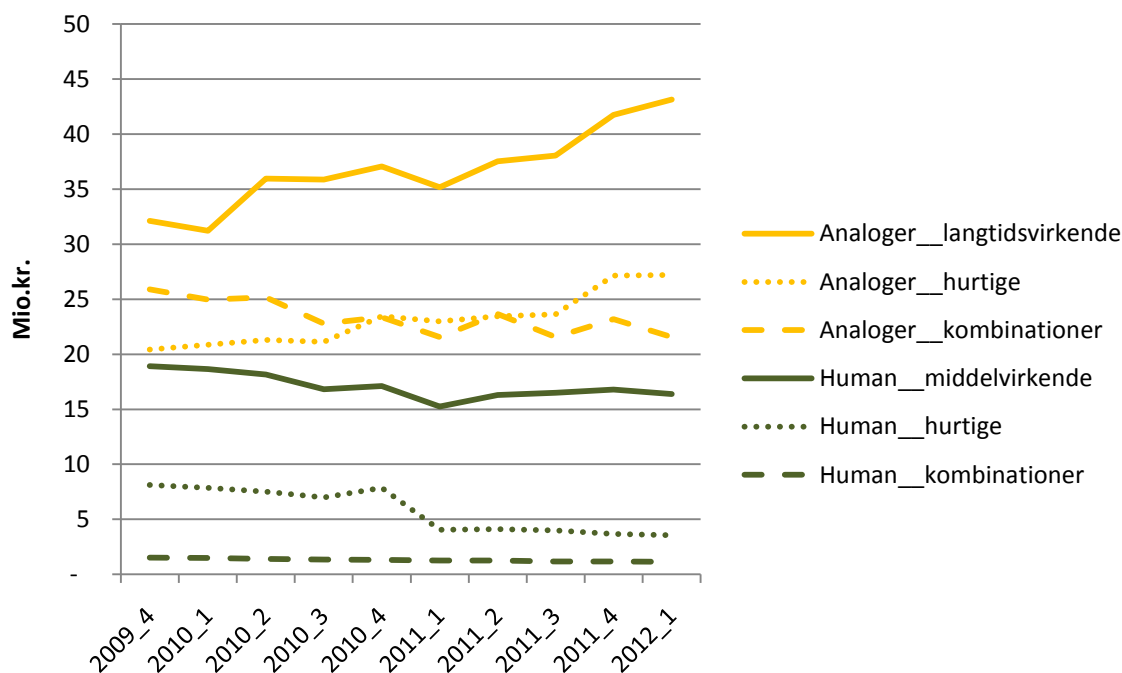
I 2008 blev der solgt ca. lige meget human insulin og insulin analoger. Siden er salget af insulinanaloger steget støt, mens salget af human insulin er faldet. Der har været en særlig stor stigning i salget af langtidsvirkende insulinanaloger. Figur 2 viser stigningen over de 10 kvartaler fra 4.kvartal 2009 til 1. kvartal 2012.

Fra 1. kvartal 2011 til 1.kvartal 2012 er omsætningen af insulin og insulinanaloger steget med knap 13 mio. kr. Det skyldes hovedsageligt salget af de langtidsvirkende insulinanaloger Lantus Solo Star® (glargin) og Levemir® (detemir). Lantus Solo Star® har haft en omsætningsstigning på 5,8 mio. kr. fra 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012. Levemir har haft en omsætningsstigning på 2,1 mio. kr. i samme periode.

Ydermere har der været en stigning i omsætningen af den hurtigtvirkende insulinanalog Novorapid flekspen (aspart) på 3,2 mio. kr.

Stigningerne skyldes en blanding af et øget mængdesalg og prisstigninger.

Figur 2. Udvikling i omsætning (kr.) af insulin og analoger.

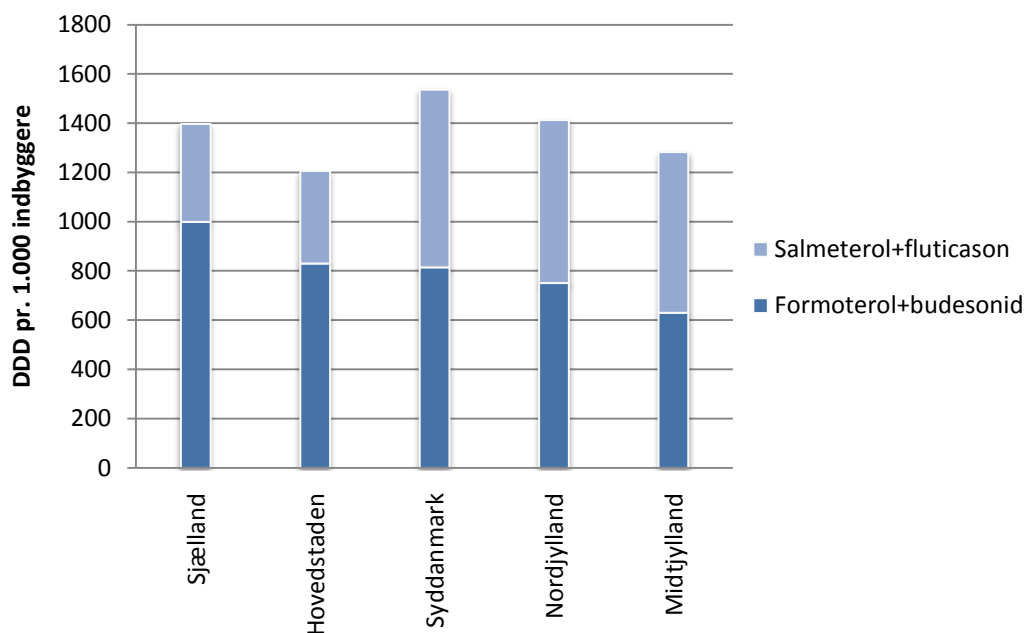
Bine Kjøller Bjerregaard

Seretide ® købes mest vest for Storebælt.

Kombinationspræparater med langtidsvirkende β_2 -agonister (LABAs) i kombination med steroider (R03AK06) anvendes til astma og svær KOL, de høje styrker af steroid dog fortrinsvis til svær KOL. Salget af kombinationspræparaterne stiger og for kombinationspræparater med formoterol og steroid er stigningen drevet af de høje styrker af steroid (se [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin – Udviklingen i 2. kvartal 2011](#)). For kombinationspræparater med salmeterol og fluticason er omsætningen også højest af de høje styrker af steroid, men mængdestigningen siden 1. kvartal 2011 er drevet af både de høje styrker på 500 μg pr. dosis og de under (begge ca. 6 pct. stigning). Omsætningsstigningen på gennemsnitlig 14 pct. er dog primært drevet af styrker under 500 μg pr. dosis (ca. 25 pct. stigning) og skyldes, at parallelimportører satte prisen ned på deres produkter i 1. kvartal 2011 for derefter at øge prisen igen.

Kombinationspræparater med salmeterol og fluticason sælges i inhalationssprays og som inhalationspulver til brug i inhalatoren diskos. Formoterol i kombination med budesonid sælges som inhalationspulver til brug i inhalatoren turbuhaler. Anvendelsen af præparaterne og inhalatorerne er forskelligt regionalt. Vest for Storebælt er mængdesalget af salmeterol i kombination med fluticason størst, mens salget af formoterol i kombination med budesonid er højest i Region Hovedstaden og Region Sjælland. Mængdesalget af formoterol i kombination med budesonid er dog generelt højere end kombinationen af salmeterol og fluticason, med undtagelse i Region Midtjylland.

Figur 3: Mængdesalget i DDD pr. 1.000 indbyggere af inhalationspræparater med langtidsvirkende β_2 -agonister salmeterol i kombination med steroider/fluticason fordelt på regioner. Figuren viser mængdesalget i 1. kvartal 2012 opgjort i DDD pr. 1.000 indbyggere.

Katarina Gesser

Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætningen

Victoza® er et blodsukker sænkende lægemiddel i gruppen af ikke-insuliner (A10B) der kom på markedet i juli 2009. Det var med på topti listen for første gang i 1. kvartal 2011, og er stadig med. Victoza® omsatte for 44 mio. Kr. i 1. kvartal 2012, en stigning på 15 mio. kr. siden 1. kvartal 2011. Til sammenligning omsatte metformin, der mængdemæssigt er det mest brugte blodsukkersænkende ikke-insulin, for knap 16 mio. kr. i 1. kvartal 2012.

Centralt virkende sympatomimetika (N06BA) indeholder bl.a. lægemiddelstofferne methylphenidat og atomoxetin, som bruges til behandling af ADHD. Gruppen af centralt virkende sympatomimetika har været blandt de lægemidler med størst stigning i omsætning i mere end 4 år. Da methylphenidat kom på listen første gang i 2. kvartal 2007 var der 7.261 personer der indløste en recept på et lægemiddel i gruppen. I 1. kvartal 2012 var der 29.006 personer der indløste recept på et lægemiddel med methylphenidat.

Egenbetalingen på fertilitetsmedicin (G03GA) blev øget den 1. januar 2011. Dette førte til et fald i omsætningen i første kvartal af 2011. Den øgede egenbetaling blev afskaffet igen et år efter den 1. januar 2012. Der ses en stigning i omsætning og mængdesalg af fertilitetsmedicin, herunder gonadotropinerne, i første kvartal 2012 sammenlignet med første kvartal 2011. Gonadotropinerne er også omtalt i ['Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin – Udviklingen i 4. kvartal 2011'](#).

Lægemidler til astma og KOL af typen 'andre midler til obstruktive luftvejssygdomme' (R03B) omsatte i 1. kvartal 2012 for 112,5 mio. DKK. Stigningen på 9 pct. i omsætning og ca. 1 pct. i mængde i forhold til samme kvartal sidste år dækker over en større omsætning og mængdesalg af lungeudvidende medicin med antikolinerg virkning, især Spiriva Respimat® (Tiotropiumbromid) til KOL, samt en stigende omsætning (ca. 7 pct.) men mindre mængdesalg (ca. - 5 pct.) af steroider til inhalation. Mængdesalget af steroidet budesonid er faldet til fordel for et større mængdesalg af fluticason og det dyrere lægemiddel beclometason. Det mest omsatte produkt med beclometason, Aerobec® (inhalationsspray), er samtidigt også steget i pris, således at den gennemsnitlige DDD af Aerobec i 1. kvartal 2012 var 18 pct. dyrere end samme periode året forinden. Omfordelingen af forbruget skyldes at produktionen af inhalationssprays med budesonid ophørte i marts 2011, således at personer der ikke kunne anvende det andet inhalationsdevice, turbuhaler, må skifte til andre steroider, der sælges i inhalationssprays. Steroider til inhalation sælges også som kombinationspræparater med langtidsvirkende β_2 -agonister (LABAs), salmeterol og formoterol, som også er steget i omsætning. Læs mere om [steroider til inhalation her](#).

Omsætningen af pregabalin (N03AX16), hvor eneste lægemiddel er Lyrica®, er steget med 6,7 mio. kr. (22 %). Omsætningsstigningen skyldes en stigning i antallet af personer i behandling.

Omsætning og forbrug af de dyrere antipsykotiske lægemidler er steget. For paliperidon (N05AX13) ses således en stigning i omsætningen på 5.6 mio. kr. (210 %). Mængdeforbruget af paliperidon er steget med 0,1 mio. DDD (119 %) og antallet af personer, der har indløst recept på paliperidon er steget med 429 (81 %). I 1. kvartal 2012 var der omkring 1000 personer, der indløste recept på paliperidon. Stigningen i omsætningen er drevet af depotinjektionspræparatet Xeplion®. Paliperidon er den aktive metabolit af det atypiske antipsykotikum risperidon (Risperdal®), som havde patentudløb i december 2003. Depottabletterne Invega® (paliperidon) kom på markedet i oktober 2007 og depotinjektionspræparatet Xeplion® (paliperidon) i maj 2011.

Tabel 1 viser, hvordan omsætningen og mængdeforbruget har udviklet sig for de lægemiddelgrupper, der har haft den største stigning i omsætningen fra 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012.

Når der står "NY" efter lægemiddelstoffet eller lægemiddelgruppen, betyder det, at lægemidlet ikke har været med i sidste kvartalsrapport.

Tabel 1. Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætning fra 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012

Lægemiddelstof eller lægemiddelgruppe	ATC-gruppe ¹⁾	Kommentar, vigtigste undergrupper	Antal personer der indløste recept i 1. kvartal 2012	Omsætning i 1. kvartal 2011 i mio. kr.	Omsætning i 1. kvartal 2012 i mio. kr.	Stigning i omsætning i mio. kr. (pct.)	Forskel i mængdeforbrug i mio. DDD ²⁾ (pct.)
Midler mod blodpropper NY	B01A	Pradaxa® Brillique® Hjertemagnyl®	406.342	82,8	106,6	23.8 (29.0 %)	1.1 (2.0 %)
Midler til sænkning af blodsukker, ekskl. Insuliner	A10B	Victoza®	151.945	66,7	90,4	23.7 (36.0 %)	1.2 (8.0 %)
Centralt virkende sympatomimetika	N06BA	Methylphenidat og atomoxetin	29.006	73,6	86,9	13.2 (18.0 %)	0.5 (16.0 %)
Insuliner og analoger	A10A	Hurtige og langtidsvirkende analoger	60.151	98,0	110,7	12.7 (13.0 %)	0.4 (5.0 %)
Gonadotropiner NY	G03GA		5.604	29,0	39,4	10.4 (36.0 %)	0.1 (30.0 %)
Andre midler til obstruktive luftvejssygdomme til inhalation NY	R03B		121.461	103,4	112,4	9.0 (9.0 %)	0.1 (1.0 %)
Salmeterol og andre midler til obstruktive luftvejssygdomme NY	R03AK06		40.038	51,6	58,9	7.3 (14.0 %)	0.2 (6.0 %)
Pregabalin	N03AX16		18.436	29,8	36,5	6.7 (22.0 %)	0.3 (22.0 %)
Paliperidon NY	N05AX13		959	2,7	8,2	5.6 (210 %)	0.1 (119 %)
Opiumderivater og ekspektorantia NY	R05FA02	Pectyl®	32.027	0,1	5,5	5.4 (10.023 %)	0.6 (6.409 %)

1)ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation

2)DDD: Defineret døgndosis

Lægemiddelgrupper med væsentligt fald i omsætningen

Omsætningen af antipsykotiske lægemidler er faldet markant (26 %) fra 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012. For olanzapin (N05AH03) ses der et fald i omsætningen på 65 mio. kr. (92 %). Dette skyldes patentudløbet på Zyprexa® (olanzapin) i september 2011 og efterfølgende introduktion af en række billigere olanzapin generika.

Det store fald i omsætningen af de antidepressive midler af typen SSRI (N06AB) skyldes både et fald i omsætningen af citalopram (faldet ca. 16 mio kr) og escitalopram (faldet ca. 11 mio kr). Men der er forskellige grunde til at omsætningen af disse to midler er faldet. For citaloprams vedkommende skyldes omsætningsfaldet at den gennemsnitlige pris pr DDD på de solgte pakninger med citalopram er faldet igen efter en voldsom prisstigning begyndende i 2010. Omsætningsfaldet for escitalopram skyldes derimod overvejende et fald i den solgte mængde.

Derudover er det bemærkelsesværdigt, at den solgte mængde af SSRI-midler generelt er faldet en smule siden 1. kvartal 2011, da det er en gruppe lægemidler, der har været stigende i flere år. Det lille fald i den solgte mængde var der dog også i de sidste to kvartaler af 2011, og i de første kvartaler af 2011 var der kun meget små stigninger i den solgte mængde i forhold til 2010.

I forbindelse med de mange diskussioner omkring indførelsen af papillomavirus vaccinen (HPV vaccinen, J07BM01) i børnevaccinationsprogrammet var der stor fokus på vaccinen i medierne og en del kvinder, der lå uden for det gratis vaccinationsprogram, betalte selv for at blive vaccineret. Efter opstarten af børnevaccinationsprogrammet har apotekssalget af vacciner ligget på mellem 35- og 45.000 vaccinedoser hvert kvartal. Siden 1. kvartal 2011 er omsætningen imidlertid faldet drastisk (-52 %). Omsætningsfaldet skyldes at prisen på en vaccinedose er faldet til halv pris – fra 811 kr. til 409 kr.

Omsætningsfaldet på demensmidlerne i ATC gruppe N06DA skyldes omsætningsfald på donepezil (N06DA02), som er faldet til en tredjedel af omsætningen samme kvartal året før. Det skyldes fald i den gennemsnitlige pris pr. DDD, pga. introduktion af væsentligt billigere generika i 1. kvartal 2012.

Omsætningen af anti epileptikaet levetiracetam (N03AX14) er faldet med 14,6 mio. kr. fra 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012 skyldes patentudløb på lægemidlet Keppra® i maj 2010. Efterfølgende blev der i løbet af 2011 markedsført en række generika.

Tabel 2 viser, hvordan omsætningen og mængdeforbruget har udviklet sig for de lægemiddelgrupper, der har haft det største fald i omsætningen fra 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012.

Når der står "NY" efter lægemiddelstoffet eller lægemiddelgruppen, betyder det, at lægemidlet ikke har været med i forrige kvartalsrapport.

Tabel 2. Lægemiddelstoffer eller lægemiddelgrupper med væsentlig fald i omsætning eller andre mærkbare ændringer i mængdeforbruget fra 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012

Lægemiddelstof eller lægemiddelgruppe	ATC-gruppe ¹⁾	Kommentar, Vigtigste undergrupper	Antal personer der indløste recept i 1. kvartal 2012	Omsætning i 1. kvartal 2011 i mio. kr.	Omsætning i 1. kvartal 2012 i mio. kr.	Forskel i omsætning i mio. kr. (pct.)	Forskel i mængdeforbrug i mio. DDD ²⁾ (pct.)
Olanzapin	N05AH03	Zyprexa®	13.034	71,2	6,0	-65 (-92 %)	0.1 (8.0 %)
Selektive serotonin gen-optagelses hæmmere (SSRI)	N06AB	Citalopram, escitalopram	199.755	81,3	62,6	-19 (-23 %)	-0.6 (-2.0 %)
Papillomavirus (human type 6, 11, 16, 18) NY	J07BM01		5.497	31,9	15,5	-16 (-52 %)	0.0 (-4.0 %)
Anticholinesteraser NY	N06DA	Donepezil	10.675	36,7	21,2	-16 (-42 %)	0.0 (4.0 %)
Levetiracetam NY	N03AX14	Keppra®	5.849	18,4	7,0	-11 (-62 %)	0.1 (17.0 %)

1)ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation

2)DDD: Defineret døgndosis

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til lægemiddelstatistik mail stapost@dkma.dk eller telefon 41714759.

Statens Serum Institut, Lægemiddelstatistik, juni 2012